

Влијание на хроничните заболувања врз квалитетот на живот

Специјалистички труд

Зоран Савески

СОДРЖИНА

- ОПИС НА БОЛЕСТА И ЕТИОЛОГИЈА
- ТРЕТМАН
- УЛОГА НА МЕДИЦИНСКАТА СЕСТРА

ОПИС НА БОЛЕСТА И ЕТИОЛОГИЈА

- Езофагеална стеноза претставува стеснување на сегмент на езофагијалната туба.
- Стеснувањето може да биде делумна или комплетна опструкција.
- Се карактеризира со отежнато голтање пропратено со повраќање најчесто пропратено со болка
- Поради неможноста за нормален внес на храна пациентите губат од тежина.
- Стенозата може да биде од хронично воспалителни последици на езофагусот, малигни заболувања, екстралуминални компресии, поскорозивни последици и др.

ТРЕТМАН

- Конзервативен
- Ендоскопска дилатација
- Ендоскопски поставување на протеза
- Хируки третман

ЕНДОСКОПСИ ПОСТАВУВАЊЕ НА ПРОТЕЗА

- Е нова метода, со која се совладува пречката од стенозата во континуитет, бидејќи поставената протеза останува трајно до крајот на животот на пациентот. И во овозможува подобар проод на храна и течности низ хранопроводот.
- Најчесто се применува кај иноперабилни пациенти.
- Се изведува со поставување на стент на местото на стенозата со помош на ендоскоп под ренген апарат водена со скопија.

АСПЕКТИ НА КВАЛИТЕТОТ НА ЖИВОТОТ ПОВРЗАНИ СО ЗДРАВСТВЕНАТА СОСТОЈБА (3)

- **Мерење на квалитетот на животот поврзан со здравствената состојба на поединците**
 - Мерки кои се фокусирани на една конкретна болест наспроти генерички мерки
 - Еднодимензионални наспроти мултидимензионални мерки
 - Спектар на вредности на резултатите

КВАЛИТЕТОТ НА ЖИВОТОТ НА ПОЕДИНЦИТЕ СО ХРОНИЧНИ ЗАБОЛУВАЊА (1)

- **Емпириски студии на специфичните влијанија на хроничните заболувања врз квалитетот на животот на поединците**
 - Истражувањето спроведено од страна на Rothrock, Hays и Spitzer во 2010 година - Кај лицата кои страдале од две или повеќе хронични болести утврдено е позначително намалување на квалитетот на животот поврзан со здравствената состојба во споредба со лицата кои не страдале од ниту едно хронично заболување или оние лица кои страдале од едно хронично заболување.
 - Истражувањето спроведено од страна на Thommasen и Zhang во 2001 година – Растечкиот број на постоечки хронични заболувања е силен предвидувач и слабиот квалитет на живот поврзан со здравствената состојба. Имено, хроничните болести влијаеле на најмалку една сфера на квалитетот на животот поврзан со здравствената состојба како на пример, социјално функционирање, физичка активност, број на денови во текот на кои испитаникот не се чувствува добро, ментално здравје, перцепции во врска со здравствената состојба итн. Што е уште позначајно, дури и умерени манифестации на хроничните заболувања имаат негативни импликации врз квалитетот на животот.
 - Истражувањето спроведено од страна на Wang, Beyer, Gensichen и Gerlach во 2007 година – Нагласено е влошувањето на квалитетот на животот кај оние испитаници кои страдаат од некое хронично заболување (во доменот на секојдневната ограниченост на нормалното физичко функционирање). Најзначајни предиктори на намалениот квалитет на животот се состојбите на болка во грбот и колената, депресијата и ракот. Квалитетот на животот е особено намален доколку станува збор за состојба на мултиморбидитет, односно присуство на повеќе хронични болести кај еден ист пациент.

КВАЛИТЕТОТ НА ЖИВОТОТ НА ПОЕДИНЦИТЕ СО ХРОНИЧНИ ЗАБОЛУВАЊА (2)

- **Начини за неутрализирање на негативните влијанија на хроничните заболувања врз квалитетот на животот на поединците**
 - Активирани заедници и подготвени, проактивни партнери
 - Информирани и вклучени поединци и нивните семејства кои делуваат во сферата на: образование, советување, програми за промена на однесувањето; имплементација на мерки за поединците и семејствата да станат посамостојни и да комуницираат со здравствените организации; формирање на тимови за нега и заштита; управување со информациите и ресурсите кои се достапни и се наменети за задоволување на нивните потреби; реализацијата на програми на ниво на заедница и алокацијата на ресурси кои се интегрирани во здравствената нега.
 - Подготвени, проактивни тимови од сферата на здравствената заштита кои делуваат во сферата на: унапредување на здравјето, примарната, секундарната и терцијарната превенција инкорпорирани во негата; лидерство, усогласени иницијативи, политики, ресурси, мерења и отчетност во поглед на промените во системот на здравствена заштита; интердисциплинарни тимски практики преку кои се воспоставуваат врски со специјалистите и во рамки на кои организациите за здравствена нега и заштита на колаборативен начин нудат нега фокусирана на пациентите и тоа на координиран начин; интегрирани електронски информациона системи со сеопфатни, прецизни и точни информации за провајдерите на услуги и поединците како ви се споделувале информации и би се донесувале соодветни одлуки; алатки за превенција, проценка и управување кои инкорпорираат планирани интеракции и овозможуваат следење, а се базирани на емпириски докази.

КВАЛИТЕТОТ НА ЖИВОТОТ НА ПОЕДИНЦИТЕ СО ХРОНИЧНИ ЗАБОЛУВАЊА (3)

- **Резултати од механизмите за неутрализирање на негативните влијанија на хроничните заболувања врз квалитетот на животот на поединците**
 - На ниво на заедница:
 - Зголемен соработка со здравствените организации во идентификувањето и одредување на приоритети на прашањата кои влијаат врз здравствената состојба;
 - Зголемена активност на ниво на заедница во функција на формулирање на одветни политикиз а јавно здравство и изградба на средина која ќе ги задовлува потребите на популацијата;
 - Зголемена свесност, поврзаност и соработка во поглед на програмите, информациите и ресурсите на ниво на заедница.
 - На ниво на поединци и семејства:
 - Унапредени вештини и знаење за однесувањето кое позитивно влијае врз здравствената состојба;
 - Унапредено разбирање за улогата на поединците и семејствата како партнери на здравствените организации;
 - Унапредено знаење за процесите на заболувањата од кои страдаат и нивното менаџирање;
 - Упатеност во врска со програмите и ресурсите на ниво на заедница наменети за превенција на хроничните болести.
 - На ниво на здравствени организации:
 - Унапредено знаење вештини и алатки за инкорпорирање на превенцијата во медицинските практики;
 - Промени во системот и пружање на поттици, усогласување на полииките, ресурсите, мерење и отчетност;
 - Работа на интердисциплинарни тимови кои координирано пружаат поквалитетна нега и заштита;
 - Унапредување на пристапите за превенција, проценка и управување со хроничните заболувања.

КВАЛИТЕТОТ НА ЖИВОТОТ НА ПОЕДИНЦИТЕ СО ХРОНИЧНИ ЗАБОЛУВАЊА (4)

- **Улогата на социјалната работа во надминувањето на негативниот одраз на хроничните заболувања врз квалитетот на животот на поединците**
 - Значајни карактеристики на хроничните болести кои треба да се земат предвид кога се оценува нивното значење при конципирањето и имплементирањето на соодветна социјална работа
 - Специфична улога на социјалните работници во поглед на здравствената нега и заштита на хронично болните
 - Чекори во социјалната работа во поглед на здравствената нега и заштита на хронично болните
 - Пружање на психо-социјална проценка на потребите на лицата со хронични заболувања
 - Фокусирање на задоволување на био-психолошките потреби на хронично болните лица преку пружање на одредени услуги
 - Влијание во сферата на придржување до режимот на третирање на заболувањето и овозможување на промена на однесувањето
 - Карактеристики на социјалната работа на доменот на намалување на негативното влијание на хроничните заболувања врз квалитетот на животот поврзан со здравствената состојба
 - Координираност
 - Опфат: интердисциплинарна нега и грижа, управување со негата кое опфаќа комбинација од проценка на здравствената состојба, планирање, едукација, бихејвиорално советување и координација, програми за самоуправување со хроничните заболувања кои се структурирани и временски ограничени интервенции кои се дизајнирани за да пружат информации во врска со здравјето и да ги оспособат пациентите да превземат активна улога во управувањето нивните хронични состојби, превентивни посети во домот на хронично болниот, едукација и поддршка на пружателите на нега и нега при транзицијата од болничка кон домашна нега.

МЕТОДОЛОШКА РАМКА НА ИСТРАЖУВАЊЕТО СПРОВЕДЕНО ЗА ПОТРЕБИТЕ НА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИОТ ТРУД

- Цели и задачи на истражувањето
- Предмет на истражување
- Истражувачки хипотези
- Метод на истражувањето

РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО СПРОВЕДЕНО ЗА ПОТРЕБИТЕ НА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИОТ ТРУД (1)

- Меѓу испитаниците, доминантно застапена е генерално лошата здравствена состојба (скоро 71% од испитаниците) и тоа особено во споредба со минатата година (кај скоро 56% од испитаниците);
- За најголем број испитаници, нарушената здравствена состојба се јавува како предизвикувач на значителна ограниченост во реализацијата на интензивните и истоштувачки активности, како на пример, трчање и пешачење над еден километар, па дури и во реализацијата на умерените активности како на пример, играње голф (околу 52% од испитаниците), поместување на масата или управување со правосмукалка (околу 45% од испитаниците).
- При оценувањето на влијанието на нивната здравствена состојба врз реализацијата на секојдневните активности во изминатите четири седмици, поголем број од испитаниците се изјаснија дека забележале намалување на времето во текот на кое работеле или извршувале други активности (околу 60% од испитаниците), неуспех да го постигнат планираното (над 50%), ограниченост во поглед на типот на активност или работа која можела да ја извршат (над 60% од испитаниците) и потешкотии во извршувањето на работата или другите активности (околу 6% од испитаниците).
- При испитувањето на влијанието на здравствената состојба на хронично болните лица, поточно влијанието на физичката болка врз нивната способност за реализација на вообичаените работни обврски во изминатите 4 седмици, поголем дел од испитаниците (околу 47%) пријавиле голема попреченост во реализацијата на вообичаените работни обврски во изминатите 4 седмици како резултат на влијание на физичката болка која ја чувствуваале.

РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО СПРОВЕДЕНО ЗА ПОТРЕБИТЕ НА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИОТ ТРУД (2)

- При испитувањето на влијанието на емоционалната состојба врз реализацијата на секојдневните активности во изминатите четири седмици, кај поголем број од испитаниците беше забележано намалување на времето на ангажираност за реализација на активностите, неможност да се постигнат во целост планираните резултати и неможност да се задржи истото ниво на внимание во споредба со вообичаено како резултат на положбата емотивна состојба во која во изминатите 4 седмици биле хронично болните испитаници.
- При испитувањето на интензитетот на влијание на хроничното заболување врз емотивната состојба на испитаниците беше утврдено дека хроничното заболување воопшто не предизвикува чувство на исполеност со енергија, предизвикува постојано чувство на замор и исцрпеност, нервоза и малдошност и тага, воопшто не предизвикува чувство на мир и спокојство, а помал дел од времето предизвикува чувство на среќа и добро расположение.
- При испитувањето на влијанието на хроничното заболување врз различни аспекти на квалитетот на животот како на пример, психичкото расположение, социо-економската состојба и односите со семејството беше утврдено дека за поголем дел од испитаниците ова влијание е значително големо. Имено, според 65% од испитаниците хроничното заболување значително влијае врз нивното психичко расположение, според 55,8% од испитаниците хроничното заболување значително влијае врз нивната социо-економска положба и според 44,2% од испитаниците хроничното заболување значително влијае врз квалитетот на односите со семејството.

РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО СПРОВЕДЕНО ЗА ПОТРЕБИТЕ НА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИОТ ТРУД (3)

- Најголем број на од испитаниците одговорија дека не се опфатени во програмите за социјална грижа и работа во функција на зголемување на квалитетот на нивниот живот поврзан со нивната хронично нарушена здравствена состојба и ја истакнаа потребата од ангажирање на социјални работници во рамки на здравствените организации во кои се лекуваат хронично болните лица.
- Исто така, беа испитувани и аспектите на кои треба да се фокусира социјалната работа со која би биле опфатени хронично болните. Како најзначајни беа истакнати следниве аспекти: помош за доследно придржување до режимот на третман на болеста; помош надвор од здравствената установа во справување со потешкотиите кои настанале како последица на болеста; помош при административните процедури во здравството и остварувањето на своите права и посредување при поврзување со невладини организации кои даваат одредена помош на хронично болни лица.

ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА

- Стратешката рамка за социјална работа во функција на унапредување на квалитетот на животот на хронично болните треба да опфаќа:
 - **Обезбедување на ефективни информации врз основа на кои може да се превземе акција:**
 - Систематско следење на ризик факторите и нивните детерминанти;
 - Систематски развој на база на докази и регистрирани случаи која ќе се користи при формулирањето на политики и дизајнирањето на програми за унапредување на квалитетот на животот на хронично болните;
 - Проценка и мерење на постигнатите резултати.
 - **Јакнење на превенцијата и унапредување на здравствената состојба:**
 - Намалување на ризик факторите и нивните детерминанти, унапредување на факторите на заштита;
 - Унапредување на здравствената состојба во текот на целиот животен век на поединецот;
 - Давање примат и приоритет на популациите кои се изложени на најголем ризик од хронични заболувања.
 - **Унапредување на системот за грижа за хронично болните:**
 - Јакнење на улогата на превенцијата во системот на здравствена заштита;
 - Унапредување на раната детекција и интервенција;
 - Развој на интегрирани системи за примарна заштита;
 - Формирање на партнерства за пружање соодветна нега за хронично болните.

ПРАШАЊА

